

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Sayın Akın Gürlek tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

Türk Ceza Kanunu'nun 301'inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılama ile devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılama suçları düzenlenmiş; üçüncü fıkrasında ise eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayacağı açıkça hükme bağlanmıştır. Maddenin dördüncü fıkrasında ise bu suçtan dolayı soruşturma yapılmasının Adalet Bakanının iznine bağlı olduğu düzenlenmiştir. Adalet Bakanlığının 18/1 No'lu Genelgesinde de TCK'nin 301'inci maddesi kapsamındaki suçlarda soruşturma izni mekanizmasına ilişkin usul ve esaslar belirtilmiştir.

Bu düzenleme nedeniyle Adalet Bakanlığının rolü, TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturmayı yürütmek değil, Cumhuriyet başsavcılıklarınca soruşturma yapılabilmesi için gerekli izin konusunda karar vermektir. İzin verilmesi halinde ceza soruşturması Cumhuriyet savcılığı tarafından yürütülmekte, soruşturma sonucunda kamu davası açılıp açılmayacağına ilişkin değerlendirme ise adli makamlar tarafından yapılmaktadır.

Anayasa'nın 27'nci maddesi bilim ve sanat özgürlüğünü, bilim ve sanat alanında araştırma yapma hakkını; 130'uncu maddesi ise üniversitelerin bilimsel özerkliğini ve öğretim elemanlarının serbestçe bilimsel araştırma ve yayında bulunabilmesini güvence altına almaktadır. Akademik çalışmaların siyasi iktidarların, devlet politikalarının, toplumsal yapıların, tarihsel olayların veya kamu kurumlarının eleştirel biçimde incelenmesini içermesi bilimsel araştırma faaliyetinin doğal unsurlarındandır. Bu nedenle TCK'nin 301'inci maddesinin akademik çalışmalar bakımından uygulanmasında, maddenin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan eleştiri hakkının ve Anayasa

ile güvence altına alınan bilimsel ve akademik özgürlüklerin dikkate alınması özel önem taşımaktadır.

Kamuoyuna yansıyan bilgilere göre, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Binghamton University'de sosyoloji alanında doktora yapan Güllistan Yarkın'ın doktora denklik sürecinde tezinde yer alan bazı ifadeler TCK'nin 301'inci maddesi bakımından değerlendirilmiş, dosyanın soruşturma izni bakımından Adalet Bakanlığına gönderilmesinin ardından bazı ifadeler yönünden soruşturma izni verilmiştir. Aynı dosyada terör örgütü propagandası kapsamında yürütülen soruşturmanın ise kovuşturmaya yer olmadığı kararıyla sonuçlandığı kamuoyuna yansımıştır. TCK 301 bakımından izin verilmesi ile soruşturma ve kovuşturmanın yürütülmesi ise farklı adli aşamalardır.

Bu bağlamda;

1. 2015-2026 yılları arasında TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında Cumhuriyet başsavcılıklarınca soruşturma yapılabilmesi amacıyla Adalet Bakanlığına toplam kaç izin talebi ulaşmıştır? Bu taleplerin yıllara göre dağılımı nedir?
2. Aynı dönemde Bakanlığınız tarafından kaç dosyada soruşturma izni verilmiş, kaç dosyada soruşturma izni verilmemiş ve kaç dosyada başka bir karar tesis edilmiştir? Yıllara göre dağılımı nedir?
3. TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni talep edilen dosyaların kaçında hakkında işlem yapılmak istenen kişi akademisyen, öğretim elemanı, araştırmacı, doktora öğrencisi veya yüksek lisans öğrencisidir?
4. Akademisyenler ve öğrenciler hakkında TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni talep edilen dosyaların yıllara göre sayısı nedir?
5. Akademik faaliyetler nedeniyle TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni talep edilen dosyalar; doktora tezi, yüksek lisans tezi, bilimsel makale, kitap, kitap bölümü, konferans bildirisi, ders materyali, röportaj veya diğer akademik çalışmalar bakımından nasıl dağılmaktadır?

6. 2015-2026 yılları arasında doktora veya yüksek lisans tezlerinde yer alan ifadeler nedeniyle TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni talep edilen kaç dosya bulunmaktadır?
7. Bu dosyalardan kaçında soruşturma izni verilmiş, kaçında soruşturma izni verilmemiştir?
8. Akademik çalışmalar nedeniyle soruşturma izni değerlendirmesi yapılan dosyalarda, TCK'nin 301'inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz" hükmü kaç dosyada gerekçeli olarak değerlendirilmiştir?
9. Soruşturma izni değerlendirmelerinde akademik çalışmanın bilimsel niteliği, akademik bağlamı, kullanılan ifadelerin araştırma konusu ile ilişkisi ve ifadenin eleştiri amacı taşıyıp taşımadığı hangi ölçütler üzerinden incelenmektedir?
10. Bakanlığınızın TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni taleplerini değerlendirirken Anayasa'nın 27'nci ve 130'uncu maddeleri ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesinde güvence altına alınan bilimsel araştırma ve ifade özgürlüğüne ilişkin hükümleri esas alan yazılı bir değerlendirme kriteri veya uygulama rehberi bulunmakta mıdır?
11. 2015-2026 yılları arasında akademik çalışmalar nedeniyle TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni verilen dosyaların kaçında soruşturma sonucunda Cumhuriyet başsavcılıklarınca kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir?
12. Aynı dosyaların kaçında kamu davası açılmıştır?
13. Akademik çalışmalar nedeniyle TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni verilen dosyalardan kaçında yapılan yargılama sonucunda beraat, kaçında mahkûmiyet kararı verilmiştir?
14. Bu kapsamda halen derdest olan kaç ceza davası bulunmaktadır?
15. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı, Yükseköğretim Kurulu, üniversiteler veya diğer kamu kurumları tarafından akademik çalışmalar nedeniyle TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni talebiyle Bakanlığınıza gönderilen kaç dosya bulunmaktadır?

16. Bu dosyaların kurumlara göre dağılımı nedir? Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı kaynaklı kaç soruşturma izni talebi bulunmaktadır?
17. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı tarafından gönderilen dosyalarda, akademik çalışmanın içeriğinin denklik işlemleri kapsamında incelenmesi ile TCK'nin 301'inci maddesi bakımından suç oluşturduğu değerlendirmesinin birbirinden ayrıştırılması konusunda Bakanlığınızca herhangi bir değerlendirme yapılmakta mıdır?
18. Güllistan Yarkın hakkında TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni talebi Bakanlığınıza hangi tarihte ulaşmıştır?
19. Yarkın'ın doktora tezinde yer alan ifadeler bakımından soruşturma izni değerlendirmesinde, söz konusu ifadelerin bir doktora tezinin parçası olması, akademik bağlamı ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarının suç oluşturmayacağına ilişkin TCK'nin 301'inci maddesinin üçüncü fıkrası dikkate alınmış mıdır?
20. Yarkın dosyasında soruşturma izni verilen ifadelerin hangi somut hukuki ölçütler nedeniyle TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında değerlendirilmesine karar verilmiştir? Bu değerlendirmede ifadelerin akademik bağlamı ve ifade özgürlüğü bakımından hangi gerekçeler esas alınmıştır?
21. Yarkın dosyasında bazı ifadeler bakımından soruşturma izni verilmesine karşın bazı ifadeler bakımından suçun oluşmadığı değerlendirilmesi yapılmışsa, bu iki değerlendirme arasındaki hukuki ayırım hangi kriterlere dayandırılmıştır?
22. Yarkın hakkında Terörle Mücadele Kanunu'nun 7'nci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında yürütülen soruşturmanın kovuşturmaya yer olmadığı kararıyla sonuçlanmış olması, aynı akademik çalışmada yer alan ifadelerin TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında değerlendirilmesi sırasında Bakanlığınızca dikkate alınmış mıdır?
23. Bakanlığınız tarafından TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruşturma izni verilen akademik çalışma dosyalarında, izin kararlarının akademisyenler ve araştırmacılar üzerinde olası caydırıcı etkisine ilişkin herhangi bir değerlendirme veya etki analizi yapılmakta mıdır?

- 24.** Akademik çalışmaların, bilimsel araştırmaların ve eleştirel dűřűnce açıklamalarının TCK'nin 301'inci maddesi kapsamında soruştırma konusu edilmesinde Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının daha etkin biçimde uygulanmasını sağlamak amacıyla Bakanlığınızca yeni bir dűzenleme, genelge veya uygulama değişikliği yapılması planlanmakta mıdır?